

Natuur

Thema	Natuur
Leerjaar	3 en 4
Verdeling	Het thema natuur bestaat uit 8 lessen, verdeeld over de leerjaren 3 en 4. Dit thema is niet opgenomen in de weekoverzichten.

Vooraf

In de lessenserie over het thema natuur vindt u een voorstel voor het aanleren van de onderstaande woordenschat en zinnen. U kunt deze woordenschat en zinnen deels ook zelfstandig online laten oefenen met [het Elena-pakket](#). U kunt [de flitskaarten](#) per thema downloaden.

Doel	<ul style="list-style-type: none">- De leerlingen leren te zeggen wat ze buiten in de natuur zien en horen door de desbetreffende woorden apart en in eenvoudige zinnen te oefenen.- De leerlingen leren een aantal eigenaardigheden van de spelling kennen (de ei/ij, de eu, ui en oe).
Woordenschat	<ul style="list-style-type: none">- <i>de zon, de maan, de ster, de wolk, de wind, de regen, de bloem</i>- <i>bellen, blaffen, kwaken, roepen, lachen, schijnen, vallen, stralen, zien, horen, voelen</i>- <i>snel en langzaam, hard en zacht</i>- <i>herhaling de eend, de pinguïn, de vogel, de aap, de olifant, de giraf, de krokodil, de leeuw, de tijger, de slang, de vis, de hond, de poes, de koe, het schaap, het paard, het varken, de kip.</i>
Materiaal	Werkbladen (einde document)
Online	Elena Nederlands, in de natuur

Overzicht lessen

1	<ul style="list-style-type: none">- Video / prentenboek- Wat hoor ik daar?- Kijk en ren	5	<ul style="list-style-type: none">- Oeoe- Bühne- Bang zijn- 'eu' en 'ui'
2	<ul style="list-style-type: none">- Video- Maak een verhaal- Hoorbare woorden- Hard en zacht	6	<ul style="list-style-type: none">- Korte en lange ei/ij- Fluisteren- Tongbreker- Wat hoor ik daar?
3	<ul style="list-style-type: none">- Zeg wat je hoort- Praatplaat- Online oefenen	7	<ul style="list-style-type: none">- Wat zie ik?- Wat mist er?
4	<ul style="list-style-type: none">- Geluiden in het park- Dialoog	8	<ul style="list-style-type: none">- Wat zie / hoor / voel je?- Spel

Natuur

Les 1

Vertel de leerlingen in hun moedertaal dat het weer tijd is voor de Nederlandse les. De focus van dit thema ligt op de omgeving: wat zie je, wat hoor je, wat voel je? Het gaat om verschillende omgevingen: in de klas, op straat en in het park. U laat de leerlingen verschillende (school)spullen zien, zoals papier, een schaar, een puntenslijper. Dan vraagt u de leerlingen de ogen te sluiten. Maak een geluid bijvoorbeeld door het papier te scheuren of te verfrommelen, op een fluitje te blazen, enzovoort. De leerlingen doen de ogen open en raden wat het geluid is.

U begint dus met een spel om de aandacht te vestigen op de omgeving en de vragen *Wat hoor/zie/voel ik?* Speel dit eerst in de moedertaal van de leerlingen, daarna in het Nederlands. Omdat het verhaal niet heel gemakkelijk te volgen is, krijgen de kinderen een kijkopdracht, die zonder veel talenkennis op te lossen is. Als u denkt dat het voor uw leerlingen te snel gaat, kunt u [het prentenboek](#) laten zien en de [tekst](#) zelf voorlezen.

Video/prentenboek

Kijk en luister samen met de leerlingen naar het filmpje [De wereld om mij heen](#). Omdat het verhaal niet heel gemakkelijk te volgen is, krijgen de kinderen een kijkopdracht, die zonder veel talenkennis op te lossen is. Als u denkt dat het voor uw leerlingen te snel gaat, kunt u [het prentenboek](#) laten zien en de [tekst](#) zelf voorlezen. Kijkopdracht *Hoeveel dieren zie en hoor je in het filmpje?* De kinderen mogen in hun moedertaal of het Nederlands antwoorden. (Let op: op de video/in het prentenboek staat op prent 2 het Duitse *Süßigkeiten* op het etalagevenster.)

Wat hoor ik daar?

Open [het prentenboek](#) en wijs de volgende woorden aan: *roepen, blaffen, kwaken, bellen*. Maak ook de geluiden die erbij horen. Herhaal dan (een selectie van) de dieren die geluiden maken uit thema dieren. U kunt al dan niet met een flitskaart voor visuele ondersteuning het dier noemen en het dierengeluid erbij maken. Speel dan een spel. U maakt een geluid van een van de dieren. De leerlingen raden welk dier het is. U doet dat eerst voor, dan in koor en dan individueel.

Leerkracht maakt het geluid van een leeuw en vraagt *Wat is dat?* De leerlingen antwoorden *Dat is een leeuw*. U kunt het uitbreiden door bijvoorbeeld het geluid van een hond te maken en vragen *Wat is dat?* en *Wat doet de hond?* U kunt dat doen voor *de eend* en *de fietsbel*.

Kijk en ren

Zet de vier geprinte [flitskaarten](#) *roepen, bellen, blaffen, kwaken* in een hoek van het lokaal. U noemt een van de woorden en de leerlingen moeten naar de juiste flitskaart wijzen. Ga dan een stapje verder en noem als variatie de woorden *vogel (roepen), fietsbel (bellen), hond (blaffen)* en *eend (kwaken)*.

Wijs dan vier leerlingen aan die gaan strijden tegen elkaar. De leerlingen staan voorin het lokaal. U noemt een van de woorden en de leerlingen moeten naar de juiste flitskaart rennen. Wie het laatste de kaart bereikt, is af. Speel zo een aantal rondes met verschillende leerlingen.

Natuur

Thuiswerk

Laat de leerlingen de dieren herhalen uit thema [dieren](#).

Les 2

Video

De leerlingen kijken en luisteren naar [de video](#).

Maak een verhaal

Hang de geprinte versie van [het prentenboek](#) in een willekeurige volgorde op en lees het verhaal voor of laat het verhaal horen. Kunnen de leerlingen de prenten in de goede volgorde zetten? Deze oefening kunt u ook [online](#) laten doen.

Hoorbare woorden

Oefenen de woorden met [de flitskaarten](#) *de zon, de maan, de ster, de wolk, de wind, de regen* (of laat de leerlingen deze woorden online oefenen). Verbind dan deze woorden met activiteiten (werkwoorden) als *bellen, blaffen, kwaken, roepen* en andere bekende werkwoorden.

<i>De maan lacht</i>	De leerlingen beelden lachen uit
<i>De bel belt</i>	De leerlingen zeggen tringtring
<i>De hond blaft</i>	De leerlingen blaffen als een hond
<i>De eend kwaakt</i>	De leerlingen kwaken als een eend
<i>De man roept</i>	De leerlingen beelden uit
<i>De kikker kwaakt</i>	De leerlingen kwaken als een eend

Let op: nieuwe werkwoorden

<i>De zon schijnt</i>	De leerlingen puffen een beetje en waaien zichzelf koelte toe
<i>De wind waait</i>	De leerlingen zeggen hoeihoeihoei met de handen voor de mond
<i>De regen valt</i>	De leerlingen trommelen met hun vingers op het tafelblad
<i>De wolk huilt</i>	De leerlingen beelden huilen uit
<i>De ster straalt</i>	De leerlingen 'stralen'

Laat de leerlingen staan. Noem de zinnen door elkaar. De leerlingen maken of beelden het bijpassende werkwoord uit. Wie een fout maakt, is af en gaat zitten. Wie blijft als laatste staan? (De zinnen staan ook [online](#).)

Hard en zacht

Schrijf de woorden *hard* en *zacht* op het bord en maak de betekenis duidelijk door de woorden uit te beelden. Maak een aantal geluiden en vraag telkens hoe het geluid klinkt: *hard* of *zacht*. Speel dan een spel om te raden hoe een zin uitgesproken wordt. Schrijf de zinnen op het bord en oefen ze hardop: *de zon schijnt, de wind waait, de hond blaft, de eend kwaakt*. Oefen dan met *hard* en *zacht* uitspreken. Eventueel kunt u dit variëren met *snel* en *langzaam* of *blij* en *boos/verdrietig* (en andere tegenstellingen: *lief, gevaarlijk, slim, dom, hoog, laag*).

Natuur

Stuur dan één leerling uit de klas. Wijs aan de andere leerlingen een van de zinnen en een van de bijvoeglijke naamwoorden aan. De weggestuurde leerling komt terug. U geeft een startsein en tegelijkertijd zeggen de leerlingen de zin zoals afgesproken. Kan de leerling raden welk bijvoeglijk naamwoord werd bedoeld?

Afsluiting

Laat de leerlingen de hoorbare woorden [oefenen](#)

Les 3

Herhaal de oefening hard en zacht uit les 2. Schrijf dan de zinnen op het bord zonder het werkwoord: *de zon ... (schijnt), de wind ... (waait), de hond ... (blaft), de eend ... (kwaakt)*. Laat de leerlingen aanvullen. Oefen dat ook met *hard* en *zacht* uitspreken en nu ook met *snel* en *langzaam*.

Wijs dan een van de zinnen en een van de bijvoeglijke naamwoorden aan. Laat de leerlingen de zin zoals afgesproken zeggen.

Zeg wat je hoort

Maak groepjes van 2. Geef elk paar werkblad 1 en laat ze de plaatjes en zinnen uitknippen en bij elkaar leggen. Controleer of ze het goed gedaan hebben. Laat vervolgens de zinnen een voor een horen en laat de leerlingen herhalen.

Doe dan een oefening voor. U zegt een van de zelfstandige naamwoorden en beeld het werkwoord uit, de leerlingen zeggen dan het werkwoord: *de man ... roept, de hond .. blaft, de zon ... schijnt* etc. Laat dan vervolgens de leerlingen in paren hetzelfde doen. Ze husselen de plaatjes en zinnen. De een zegt de naam op het plaatje, de ander vult aan en legt de zin erbij.

Praatplaat

Laat prent 4 uit het [prentenboek](#) zien. Vraag de leerlingen wat ze allemaal zien. Een aantal woorden kennen ze al: *de maan, de eend, de kikker, de vader, de hond, Elena*. Vraag ook wat ze doen. *De vader roept, de maan schijnt, de hond blaft*. Introduceer ook de woorden *de boom, het gras, de plant, de bloem*.

Speel daarna *Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet* met varianten *Ik hoor, ik hoor, wat jij hoort. Het blaft*.

U kunt eventueel andere plaatjes of spullen uit het lokaal toevoegen als het goed gaat. Laat de leerlingen in tweetallen werken.

Natuur

Online oefenen

Laat de leerlingen [online](#) de woorden en activiteiten oefenen.

Les 4

Geluiden in het park

U heeft een piepballetje of iets dergelijks nodig. Oefen de volgende vraag en antwoorden: *Waar komt het geluid vandaan? Het komt van links / rechts / boven, beneden, voor / achter.* Speel dan een spelletje. Stuur een leerling uit de klas. Geef het piepballetje aan een leerling in de klas. Laat de weggestuurde leerling weer terugkomen en met gesloten ogen in het midden van de klas staan. Vraag dan de leerling met het piepballetje geluid te maken: *Maak eens een geluid.* Eerst stelt u gesloten vragen te stellen: *Komt het geluid van links / rechts / achteren / voren / boven / beneden?* De leerling raadt. De leerling mag dan richting het geluid lopen en raden wie het geluid heeft gemaakt. Speel een aantal rondes. Daarna stelt u alleen de open vraag *Waar komt van vandaan?*

Dialogoog

Luister naar het gesprek. Laat de leerlingen de zinnen dan een voor een nazeggen.

<u>Dialogoog</u>
<i>Het is hier stil.</i>
<i>Ik hoor iets.</i>
<i>Waar komt het geluid vandaan?</i>
<i>Het komt van boven.</i>
<i>Wat hoor je?</i>
<i>Ik hoor een vliegtuig.</i>

Oefen dan het gesprek precies zo in tweetallen. U kunt het makkelijker maken door de zinnen op het bord te schrijven. Als variatie kunt u de kinderen de woorden *vliegtuig* en *van boven* laten vervangen door hun eigen woorden (eerst in hun moedertaal, u herhaalt in het Nederlands).

Thuiswerk

Laat de leerlingen [online](#) de woorden en activiteiten oefenen.

Les 5

Oeoe!

Bespreek ook het eens het verschil tussen de oe en de u uit thema [kleding](#). Doe een spelletje woorden raden. U laat telkens de 'oe' of 'u' weg. De kinderen zeggen het woord en u schrijft de letter/s.

m__der, p__s , j__f, b__k, br__r, b__s, st__l, bl__m, z__s, k__, kn__tselen, r__pen

Natuur

Bühne

Laat de kinderen nog een keer de oefening Maak het verhaal doen. Verdeel dan de klas in 5 groepen. Iedere groep krijgt een geprinte plaat van het prentenboek. De leerlingen overleggen hoe de plaat klinkt. Ook verdelen ze de rollen wie wat gaat uitbeelden van de plaat: de personen, dieren, de dingen. Als ze klaar zijn, beelden de groepen een voor een de plaat uit. Als u klapt, mogen ze geluid maken. Als u weer klapt, zijn ze stil.

Bang zijn

Bespreek met de leerlingen in hun moedertaal waarvoor je bang kunt zijn. Probeer het gesprek richting de natuur te sturen (slangen, spinnen; donker in het bos; in hoge boom klimmen, enz.). Laat dan wat plaatjes van dieren uit thema 4 zien en stel vragen. *Wie is bang voor de krokodil?*

Herhaal vervolgens de oefening Welk dier ben ik uit thema dieren. U hebt (een selectie van) de kaartjes van de dieren op een stapeltje voor u: *de eend, de pinguïn, de vogel, de aap, de olifant, de giraf, de krokodil, de leeuw, de tijger, de slang, de vis, de hond, de poes, de koe, het schaap, het paard, het varken, de kip*. Maak 2 groepen:

1. Een kind komt naar voren, u laat een dier zien.
2. Het kind beeldt het dier uit. Met het goede antwoord verdien je 3 punten. Als het antwoord niet goed is, gaat het verder met
3. Het kind beeldt het dier uit en mag een geluid maken. Met het goede antwoord verdien je 1 punt. Als het antwoord niet goed is, gaat het verder met
4. Het andere team mag raden en 1 punt verdienen.
5. Het andere team begint met 1.

Laat dan een dier zien en noem enkele eigenschappen. Dat kun je plenair of als groepswerk met mindmaps doen (vgl. thema dieren). Laat de leerlingen online de tegenstellingen oefenen.

[varken] *Het schaap is klein/roze/slim*
[olifant] *De olifant is grijs/groot/lief*
[giraffe] *De giraf is bruin/wit/groot*
[krokodil] *De krokodil is groot/bruin/gevaarlijk*
[pinguïn] *De pinguïn is zwart en wit, grappig (niet grappig)*

Voeg toe: *Kan goed* en *Vindt lekker*.

De eu en de ui

In veel talen wordt de eu-klank anders gespeld en wordt dus de lettercombinatie ook anders uitgesproken. Denk aan het Duitse *hören* en *heute*. Hetzelfde geldt voor de 'typisch Nederlandse' klank/lettercombinatie ui. Schrijf de woorden hieronder op het bord. Zeg dan de woorden en zet een kruisje in de goede kolom.

	als in huilen	als in Euro
leuk		

Natuur

buik		
duiken		
kleuren		
vliegtuig		
neus		
trui		
opruimen		
chauffeur		
deur		
huis		
sleutel		

De leerlingen kennen de 'oe' en de 'u' al uit thema 5. Herhaal dat kort (ook [online](#)). Laat dan [het dialogje](#) zin voor zin horen en de kinderen de letter aanvullen.

*Ik l__st geen sla.
Vind je tekenen l__k!
Heb je een r__gzak?
Vind je br__n een mooie kl__r?
Ben je al aan de b__rt?
L__st je Nederlands eten?*

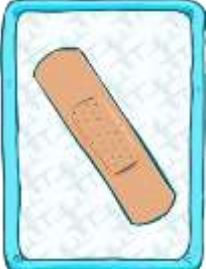

Thuiswerk

Laat de leerlingen [online](#) de spelling van 'oe' en 'u' oefenen.

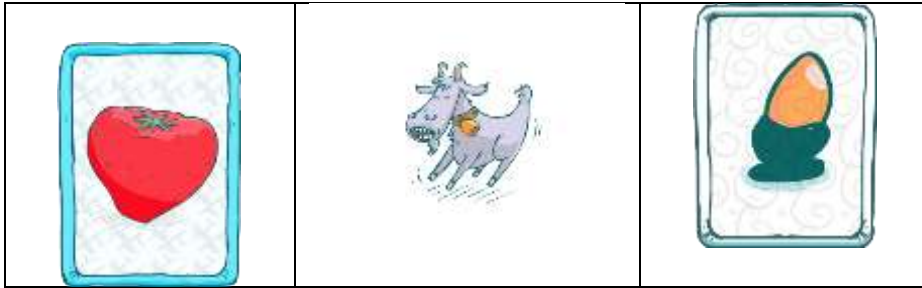
Les 6

Een korte en een lange ij

Bespreek met de kinderen het onderste deel van werkblad2 . Weten ze de woorden nog?
Welke letter ontbreekt er?

m__sje	pl__ster	tr__n
		
aardb__	g__t	__

Natuur

Laat dan het hele werkblad 2 zien. Wat gek! Eén klank, twee verschillende letters!

Fluisteren

Speel een doorfluisterspel. Verdeel de klas in twee teams. Fluister één iemand in groep 1 een zin in het oor. Deze leerling fluistert het door aan een andere leerling in zijn groep, enzovoort. De laatste in de groep zegt de zin hardop. Klopt de zin?

Dan is groep 2 aan de beurt met een andere zin. Dan groep 1 weer met een derde zin en tenslotte groep 2 nog een keer met een vierde zin. U kunt de volgende voorbeeldzinnen gebruiken.:

- [hardop] *De eerste zin:* [fluisterend] *Ik zie de sterren aan de hemel*
[hardop] *De tweede zin:* [fluisterend] *Ik hoor de vogel in de boom*
[hardop] *De derde zin:* [fluisterend] *Ik voel de wind in mijn haar*
[hardop] *De vierde zin:* [fluisterend] *Ik voel de spin op mijn hand.*

Tongbreker

Frans zei tegen Frans in het Frans: Is Frans in het Frans Frans? Nee''', zei Frans tegen Frans in het Frans, Frans in het Frans is niet Frans, Frans in het Frans is François.

Wat hoor ik daar?

Laat werkblad 1 zien. U beeldt een woord uit van werkblad met geluid. De leerlingen moet raden welk plaatje bedoeld wordt. *Wat doe ik? Wat hoor je?* Zie de oefening Hoorbare woorden in les 2. U doet het nu andersom:

- De zon (schijnt)* U pufte een beetje en waaien zichzelf koelte toe
De maan (lacht) U lacht
De wind (waait) U zegt hoeihoeihoei met de handen voor de mond
De regen (valt) U trommelt met uw vingers op het tafelblad
De bel (belt) U zegt tringtring
De hond (blaft) U blaft
De eend (kwaakt) U kwaakt
De wolk (huilt) U huilt
De ster (straalt) U 'straalt'
De man (roept) U vormt met uw handen een toeter
De kikker (kwaakt) U kwaakt

Natuur

Les 7

Was zie ik?

Herhaal het spel *Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet* uit les 3 maar breid het uit: *het park, de plant, het gras, de bloem, de zon, de maan, de ster, de wolk, de wind, de regen, roepen, blaffen, bellen, kwaken*. Hang vervolgens [de flitskaarten](#) op verschillende plekken in het lokaal.

Wat mist er?

U leest het verhaal zelf voor maar laat een aantal woorden weg die in voorgaande lessen zijn geoefend. U kunt natuurlijk zelf kiezen.

	<p>Geef hier! roept Elena. Ik had de step eerst! roept Sophie. Hij is van mij! Nietes! Welles! Elena is boos, maar Sophie is bozer. Wat hoor ik een lawaai, zegt Moeder. Elena en Sophie beginnen door elkaar te roepen. Kom maar mee naar binnen, zegt Moeder tegen Sophie. En jij komt met mij mee, Elena, zegt Vader. Even afkoelen.</p>
	<p>Misty snuffelt aan een lantaarnpaal. Het wordt donker. De lantaarns gaan aan. Elena ziet haar schaduw voor zich en achter zich, voor en achter. Kijk, zegt Vader. Die winkel is mooi verlicht. Het is stil. Dan hoort Elena geluid. Het zijn Max en Otto die bellen en roepen: "Hallo, Elena! Dag meneer Colson!" Ze fietsen verder.</p>
	<p>Elena hoort gebrom. Waar komt dat geluid vandaan? Is het een brommer achter mij? Nee, het komt van boven. Het is een vliegtuig hoog in de wolken. Misty is blij als ze het park inlopen. Hij blaft hard. Maar Elena is een beetje bang. Het is donker en spannend. Wat is dat Wat hoor ik?</p>
	<p>Huh! Elena voelt iets plakken in haar haar. Papa! roept ze bang. Het is een spinnenweb, Elena. De spin is banger dan jij. Elena ziet het nu ook. Daar is de vijver. Hoor je de eend en de kikker kwaken? vraagt Vader. Oehoe, horen ze links. Dat is een vogel. Woef! blaft Misty. Dat is een hond, lacht Elena. Krak. Wat is dat?</p>
	<p>Dat is een tak waarop Elena stapt. Langzaam lopen ze naar huis. Elena kijkt naar boven. Daar zijn de maan en sterren. Dan komen er wolken voor. Het is nu heel donker en stil. Tik, tik, tik. Regen! Snel rennen ze naar huis. Tijd om te gaan lopen, Elena. Elena kijkt bij de slapende Sophie. Slaap lekker, fluistert Elena. Ze geeft Sophie een zoen op haar rechterwang.</p>

Natuur

Les 8

Wat zie, voel, hoor je?

U gaat een wedstrijd doen. Vraag één leerling om de score bij te houden. Verdeel de rest van de klas in vier groepen. U stelt iedere groep om de beurt een vraag. Als de groep het antwoord niet weet, mag de volgende groep antwoorden (met de klok mee). Per goed antwoord zijn er twee punten te verdienen.

- 1 punt voor het juiste antwoord (Bijv. op de vraag: *Wat hoor je?* het antwoord *de regen*)
- 1 punt voor het maken van een hele zin (Bijv. op de vraag: *Wat hoor je?* het antwoord *Ik hoor de regen*) Weet de groep geen of te weinig antwoorden, dan gaat de vraag naar de volgende groep.

Spel

Bereid de volgende dingen voor:

- flitskaarten van 8 woorden uit dit thema
- spullen die geluid maken zoals papier, een schaar, een fluit, een trommel
- spullen die ingepakt zijn in papier zodat hun vorm nog zichtbaar is, zoals een liniaal, een schaar, een pen, een boek, en ook spullen zoals een fietsbel of een vormpje (ster);
- aantal dingen die leerlingen zonder te kijken moeten voelen in een doos/tas, zoals gras, bloem, vormpje (ster)

De vragen zijn als volgt:

	groep 1	groep 2	groep 3	groep 4
ronde 1 - beginnen bij groep 1 <i>Was is dat?</i>	[flitskaart]	[flitskaart]	[flitskaart]	[flitskaart]
ronde 2 - beginnen bij groep 2 <i>Was is dat?</i>	[flitskaart]	[flitskaart]	[flitskaart]	[flitskaart]
ronde 3 - beginnen bij groep 3 <i>Was hoor je?</i>	[regen – trommelen met de vingers]	[wind – 'Hoeihoeihoei']	[bel -tring]	[buh – de koe]
ronde 4 - beginnen bij groep 4 <i>Was hoor je?</i>	[fietsbel die belt]	[eend die kwaakt]	[hond die blaft]	vogel die roept]
ronde 5 - beginnen bij groep 1 <i>Wat zie je?</i>	[ingepakt iets]	[ingepakt iets]	[ingepakt iets]	[ingepakt iets]
ronde 6 - beginnen bij groep 2 <i>Wat zie je?</i>	[ingepakt iets]	[ingepakt iets]	[ingepakt iets]	[ingepakt iets]
ronde 7 - beginnen bij groep 3 <i>Wat voel je?</i>	[iets in een doos/tas]	[iets in een doos/tas]	[iets in een doos/tas]	[iets in een doos/tas]

Natuur

ronde 8 - beginnen bij groep 4 <i>Wat voel je?</i>	[iets in een doos/tas]	[iets in een doos/tas]	[iets in een doos/tas]	[iets in een doos/tas]
--	---------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------

Afsluiting

U kunt eens kijken of de leerlingen de volgende woorden (receptief) kennen:

*het park, het gras, de bloem, de zon, de maan, de ster, de wolk, de wind, de regen,
roepen, bellen, blaffen, kwaken*

Natuur

Werkblad 1

De bel belt

De hond blaft

De eend kwaakt

De man roept

De maan lacht

De zon schijnt

De regen valt

De wind waait

De ster straalt

Natuur

Werkblad 2

Weet je deze woorden nog?

hoofd__n	bl__	t__ger
		
schr__ven	__sje	gl__baan
		

Die letters noemen we een lange ij. En weet je deze ook nog?

m__sje	pl__ster	tr__n
		
aardb__	g__t	__
		

Vreemd! Eén klank, verschillende letters!